

*Dr. Jiří Baum, zoológ a cestovateľ
v Chartáme roku 1931*

AUTOMOBILY V SLUŽBÁCH CESTOVATEĽSKÉHO PRIEKOPNÍKA Dr. JIŘÍHO BAUMA

S majiteľom automobilu Tatra, sochárom F. V. Foitom sa vydali naprieč Afrikou zo severu na juh. Išli z Alexandrie, cez Káhiru a pozdĺž rieky Níl cez Egypt, Sudán, Chartúm, Stanleyville vo vtedajšom Belgickom Kongu a ďalej cez Albertovo jazero do Ugandy a Nairobi v Keni.

Dr. Jiří Baum, zoológ a cestovateľ sa narodil v Prahe 20. septembra 1900. Vyrastal v čase, keď technika začínala intenzívne meniť ľudstvo a veľké sociálne a ekonomické premeny dvadsiateho storočia formovali svet, ako nikdy predtým. Tato výnimočná doba umožňovala využívať celý rad technologických prostriedkov a pritom ešte cestovať krajinami, ktoré boli málo dotknuté civilizáciou.

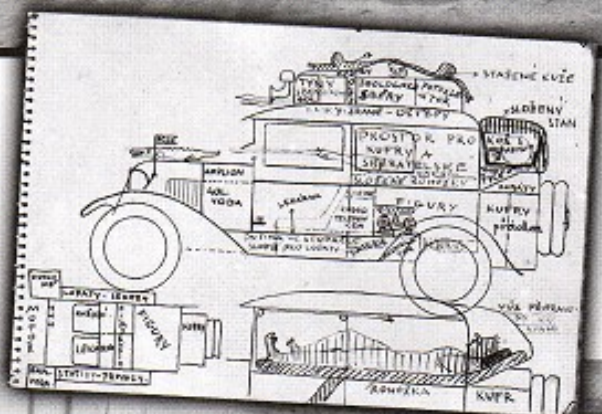
Jiří sa už od detstva veľmi zaujímal o prírodu a cestovanie. Na pranie rodičov vyštudoval obchodnú akadémiu, ale jediné, čo v skutočnosti zo získaných znalostí využil, bolo písanie na stroji a stenografia. Pokračoval v štúdiu na prírodovedeckej fakulte univerzity Karlovej a tam získal v roku 1928 doktorát.

Medzitým už ale Jiří začal cestovať. Po prvých nesmelých výpravách do Nemecka, vyrazil v roku 1921 na svoju prvú veľkú cestu do USA. Išiel s priateľom Viktorom Mayerom. Cestovali spoločne na jedno štipendium - žiadali oň obaja, ale boli dohodnutí, že ak ho dostane len

Tatra 12 v sériovom vyhotovení s pôvodnou karosériou pred karosárskou firmou Uhlík, ktorá podľa návrhu sochára, majstra Foita upravila karosériu pre potreby cestovateľov na cestu do Afriky.

jeden, rozdelia sa. Najskôr skúsili ísť na bicykli, ale ukázalo sa, že ísť pešo a stopovať, bolo účelnejšie. Ku koncu si dokonca zarobili na starú Fordku, ale bolo s ňou skôr trápenie. Napriek tomu je charakteristické, že už na tejto prvej veľkej ceste Jiří použil auto, aspoň ako prvý nesmelý pokus. A samozrejme, priviezol veľa zaujímavých fotografií.

"Vetrák" v prednom skle si nechal majiteľ vozu S.V.Foít vyrobiť ako otvor, ktorým by mohol z kabíny strieľať zver, použil ho však len na fotografovanie...

Viktor Mayer odišiel z USA do Južnej Ameriky a Jiří sa vrátil domov. O rok neskôr odcestoval Jiří (so svojou sestrou Anny) za Viktorom do Brazílie, kde nejakú dobu cestovali a pokúšali sa farmárčiť. Podnik neskončil s úspechom, asi preto, že v uvedenej oblasti práve vypukla jedna z miestnych revolúcií, ktorými bola Brazília v tom čase známa. Jiří a Anny sa vrátili do Prahy a Jiří pokračoval v štúdiách. Špecializoval sa na arachnológiu - vedu o pavúkoch.

V tej dobe podnikol svoju prvú cestu do Afriky, spoločne s botanikom A. Pilátom navštívili západnú Afriku. Podnikli celý rad zberateľských výprav do vnútrozemia, ale cesta pre Jiřího nedopadla dobre - dostal maláriu a istý čas sa musel liečiť.

V roku 1928 sa vydal Jiří cestu do Malajzie a ďalších okolitých krajín. Zúčastnil sa pri tom ornitologického kongresu na Jáve. Je pre neho typické, že sa ako časť prípravy na cestu naučil malajský. A podľa

V. Foit a J. Baum v Stříbře po návrate z cesty

všetkého veľmi dobre dobre, pretože neskôr z malajštiny aj prekladal.

V nasledujúcom období sa Jiří opäť zamerl na Afriku. Najskôr v roku 1930 navštívil spoločne so zoológmi Národného múzea J. Maňanem, J. Obenbergerem, K. Táborským a J. Staňkem Tunis a Alžír. Spolupráca Jiřího s Národným múzeom takto získavala formu, ktorá určovala vedeckú časť všetkých ďalších ciest. Jiří síce nebol plateným zamestnancom Múzea, ale trvale s ním spolupracoval a zbieral preň na svojich cestách materiál. Veľmi často sa priamo zameriaval na skupiny, o ktoré mali zoológovia Národného múzea záujem.

O rok neskôr išiel Jiří opäť do Afriky, na jednu zo svojich najnáročnejších ciest. Spojil sa s majiteľom automobilu Tatra, sochárom F. V. Foitom a vydali sa naprieč Afrikou zo severu na juh. Išli z Alexandrie, cez Káhiru a pozdĺž rieky Nil cez Egypt, Sudán, Chartúm, Stanleyville vo vtedajšom Belgickom Kongu a ďalej cez Albertovo jazero do Ugandy a Nairobi

Pán Kruger so slečnou Pankovou

Dr. Jiří Baum s manželkou

Táborenie s Hanzovcami v Heliopolise pri Kahíre

Sakara pyramídy

Medzitým sa ale už rýsovali plány na cestu okolo sveta, tentoraz s vozidlom, ktoré by si malo poradiť

i s veľmi náročným terénom. Továreň vyvinula pre armádu šesťkolesový voz Tatra 72, s obidvoma hnanými zadnými nápravami. Karosáreň Uhlík na podvozku postavila účelné obytné auto, dokonca s malou kuchynkou vzadu. Tá sa dala úplne zatemiť, aby sa mohla používať ako tmavá komora. Vzniklo ideálne auto pre cestovateľov - zoológov.

Niekedy v tomto období doplnil Jiří svoju fotografickú výbavu zrkadlovkou Rolleiflex a konečne mal v ruke fotoaparát, ktorý bol schopný robiť perfektné snímky.

Cesta cez Austráliu viedla z Perthu na západné pobrežie, cez pustiny Nullarboru do Adelaide, Melbourne, Canberra, Sydney a Brisbane. Okrem toho si urobili ešte nejaké cesty navyše, ako napríklad západnou Austráliou vozom alebo Queenslandom vlakom.

Dnes je cesta z Perthu do Adelaide skôr monotónna a únavná, ako náročná. V 30-tych rokoch existovala vo väčšine strednej časti len neudržovaná cesta a jazda bola aj medzi Austrálčanmi považovaná za dosť veľké dobrodružstvo. Tam, kde sa cesta schádzala Madurským priesmykom z náhornej planiny do nížiny chýbala úplne a išlo sa vyschnutým korytom potoka. Tatra sa ale opäť osvedčila a cestovatelia prešli takmer bez komplikácií.

Baumovci sa zároveň snažili propagovať Československo - Jiří mal prednášky o Československu v rozhlase, ale i na celom rade ďalších miest.

v Keni. Tu sa Jiří s krajanom Lánym pokúsilo výstup na Kilimandžáro, pričom sa dostali až do výšky 5500 m.n.m. Tanganikou potom pokračovali do bývalej Severnej Rhodesie k Viktorínym vodopádom až nakoniec došli do Kapského Mesta vo vtedajšej Juhoafrickej Únii.

Na tejto ceste mal Jiří po prvýkrát možnosť poznať vynikajúce kvality malých „tatričiek“. Cestovali vozom Tatra 12, len nepatrne upraveným (zosilnené perá) a väčšina cesty bola po nespevnených cestách, veľakrát takmer nezjazdných cestičkách. Voz bol pritom veľmi preťažený - okrem cestovnej výbavy viezol často i mnohé sochárske štúdie majstra Foita. Stávalo sa, že museli pri prejazde hŕ dlhé kilometre cúvať, pretože voz do kopca nevyšiel ani na jednotku a späťočka mala predsa väčší prevod. Za celú cestu nemalo auto ani jednu poruchu.

Na Jiřího urobil spoľahlivý vzduchom chladený voz dojem, bolo to presne to, čo cestovateľ do odľahlých krajín potreboval. Na všetky ďalšie cesty už vyrážal iba s tatričkou.

Od roku 1933 brázdil Jiří krajiny s manželkou Ruženou. Zoznámili sa v španielskom klube a asi preto nebola náhoda, že na prvú spoločnú cestu išli do Španielska. Nasledovali pobaltské štáty a Škandinávia - obe cesty absolvovali vozom Tatra 54.